

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2006-03-03

Närvarande: f.d. justitierådet Hans Danelius, regeringsrådet Karin Almgren och f.d. kammarrättspresidenten Jan Francke.

Barn som bevittnat våld

Enligt en lagrådsremiss den 16 februari 2006 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt,
2. lag om ändring i brottsskadelagen (1978:413),
3. lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,
4. lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård,
5. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Daniel Sjölund och hovrättsassessorn Niklas Ljunggren.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet

Förslaget till lag om ändring i brottsskadelagen

Allmänt

Brottsskadelagen i sin nuvarande utformning förutsätter för sin tillämpning att det föreligger skadeståndsskyldighet, och brottsskadeersättningen bestäms enligt 5 § på grundval av bestämmelser i ska-

deståndslagen. Det är alltså staten som träder in i den skadeståndsskyldiges ställe för att brottsoffret inte skall gå miste om ersättning på grund av att den skadeståndsskyldige saknar betalningsförmåga. Förslaget i remissen avviker från detta synsätt genom att ersättning enligt brottsskadelagen i en speciell situation skall kunna utgå trots att det inte finns någon skadeståndsskyldighet. Det innebär att den rätt till ersättning som tillskapas är av annat slag, eftersom den inte har sin grund i civilrätten utan är av socialrättslig natur. Det kan med hänsyn härtill ifrågasättas om regleringen systematiskt hör hemma i brottsskadelagen. Lagrådet uppfattar emellertid placeringen i brottsskadelagen som en markering av att barn som varit vittne till våldsdåd skall kunna betraktas som brottsoffer om detta ord används i en vidsträckt mening. Med hänsyn härtill vill Lagrådet inte invända mot den föreslagna placeringen, även om inlemmandet av denna typ av ersättning i brottsskadesystemet inte är helt oproblematiskt. Lagrådet hänvisar i detta hänseende till vad som sägs nedan i anslutning till 11 a §.

5 §

Enligt det föreslagna tillägget skall brottsskadeersättning bestämmas efter vad som är skäligt med hänsyn till "det bevittnade brottets allvar". Lagrådet finner denna formulering mindre adekvat och föreslår formuleringen "med hänsyn till hur grovt brottet är".

11 a §

Enligt paragrafen skall vad som sägs i 10 och 11 §§ om brottsskadeersättning med anledning av kränkning tillämpas också vid bestämmande av ersättning till barn som varit vittne till brott. Emellertid får bestämmelsen i 10 § om avräkning med självriskbelopp anses bygga på att det med tillämpning av skadeståndsrättsliga regler kan be-

stämmas ett skadeståndsbelopp, vilket därefter reduceras med ett belopp motsvarande vad den skadelidande, om han hade en försäkring mot skadan, normalt skulle få bära själv.

En sådan räkneoperation framstår emellertid som konstlad, om det inte finns någon rättslig grund för att i ett första led bestämma ett skadeståndsbelopp. Det finns alltså ingen bas för att bestämma det belopp som sedan skall reduceras med självrisken. Därtill kommer att en koppling till försäkringsförhållanden framstår som omotiverad när det gäller skador som knappast omfattas av några försäkringar. Eftersom rätten till ersättning i de aktuella fallen är av rent social karaktär, anser Lagrådet att ersättningsbeloppet bör bestämmas direkt till ett belopp som anses skäligt enligt 5 § fjärde stycket utan att det görs någon fiktiv avräkning av självriskbelopp.

När det gäller hänvisningen till 11 § har Lagrådet ingen invändning, även om hänvisningen torde sakna praktisk betydelse, eftersom det ändå knappast kan komma i fråga att i de aktuella fallen bestämma ersättningsbelopp som överstiger ifrågavarande maximibelopp.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.